

Erfarenheter från en **SLAGUGGLEHÄCKNING**

TEXT: BOEL ELVHAMMAR WÄHLIN OCH NILS WÄHLIN

UNDER VÅREN HAR vi – till vår stora förvåning – haft ett häckande slagugglepar i en av våra holkar inte så långt från oss och kunnat följa familjens bestyr på nära håll. Det har varit lärorikt och spännande och här vill vi dela med oss av våra intryck.

Vi bor på en liten skogsgård i nordvästra Uppland, från början en av flera fäbodan i området, men sedan några hundra år tillbaka ett småbruk med några åkerlappar och slåtterängar närmast gården och barrblandskog och myrmark runt om och en liten grund sjö ganska nära. Vid sjön häckar bl.a tranor, storspov och sångsvan. Hos oss börjar det stora skogsområdet mot nordväst med blockterräng och grusåsar och vi brukar skoja om att vi bor i "nedersta Norrland". Gården har inte varit i drift sedan 60-talet, men gårderna har till största delen hållits öppna med slåtter och

så gör vi fortfarande.

Ugglorna har vi hört genom åren, både slag- och lappuggla, kattuggla, pärluggla och framför allt den lilla sparvugglan. Den är vanlig här och lätt att vissla fram och få hälsa på. Att slagugglan fanns här förvånade oss när vi kom hit, det är ju en norrlandsfågel, men vi tänkte att ja, vi bor ju faktiskt i Norrland. Sedan har vi ju lärt oss, att slagugglan är ganska vanlig i Uppland. Vi har letat rätt noga runt om i vår skog utan att kunna hitta någon riktig "skorstensstubbe" så vi gissar att häckning tidigare har skett i någon trädklyka eller motsvarande.

Slagugglan har hörts både långt bort från storskogen och ganska nära genom åren, faktiskt inte sällan alldeles intill husen. I ett anfall av holkiver för ett par år sedan satte vi förutom de vanliga småholkarna upp några

Bild 1. Honan i holken

Bild 2. Ringmärkning med Lars Gustafsson.
FOTO BALTASAR PINHEIRO

Bild 3. Honan spanar på oss under ringmärkningen.
FOTO BALTASAR PINHEIRO

Bild 4. Unge på väg ut ur holken

Bild 5. Per fotograferar en unge

Bild 6. Unge. FOTO PER WÄHLIN

Bild 7. Honan håller koll på oss när ungen är i närheten.
FOTO BALTASAR PINHEIRO

Bild 8. Den enda kvarvarande ungen.
FOTO BALTASAR PINHEIRO

halvstora och ett par riktigt stora lådor, med mått som föreslagits i boken "Holkliv". I fjol var där tomt i de stora såvitt vi kunde se.

Månljusa nätter är vi ofta ute och spanar och lyssnar. Under senvintern har det låtit frekvent i närområdet av slagugglan, så vi hade lite på känn att något kunde vara på gång. I mitten av april såg vi för första gången honan uppe i holken, som sitter i en stor asp i en av flera dungar med gamla stora lövträd inte särskilt långt från gården. Den ligger mellan ett par små gårdar, rätt nära till ett par diken men gott och väl en kilometer till sjön. Uppenbarligen tycker paret att det är en bra plats eftersom de valt den fast de måste varit väl medvetna om närheten till gården med bilar och traktorer och folk som rör sig. (Bild 1).

Uppfyllda av våra intryck rådgjorde vi med vår vän Baltasar Pinheiro, som är en erfaren fågelkännare, och han bidrog med sitt kunnande och sina kontakter, och han ordnade med ringmärkning av ungar. Det är också han som tagit många av de fina bilderna.

Ganska snart förstod vi att det fanns flera ungar och när det började bli lite trångt lämnade hon allt oftare holken och senare var hon bara där för att lämna byte till ungar, och de fick klara sig själva. Efterhand började hon också att jaga allt mer även morgnar och kvällar, ja faktiskt redan på eftermiddagen i fullt dagsljus. Vid denna tid såg vi också båda föräldrarna i full aktion med sin jakt. Hanen såg vi efterhand allt mindre av och på senare tid har han helt lyst med sin frånvaro. Typiskt karlar!

Vi fick hjälp att ringmärka ungar av Lars Gustafsson (Bild 2) den 17 maj. Fyra ungar var det i holken! Inte undra på att hon fått ligga i för att ordna fram mat åt dem! Tydligt har ändå gnagartillgången varit god här och alla verkade pigga och friska. Två var tydligt större (äldre) än de andra. Honan följde våra förehavanden på nära håll och attackerade också, men bara några gånger. Mest flög hon fram och tillbaka eller satt och spanade (Bild 3).

Bara någon dag senare var den största ungen på väg ut men då var honan där och

föste tillbaka ungen (Bild 4). Sedan blev de tydligt ivrigare att försöka ta sig ut dag för dag. Fortfarande den 21 maj var de kvar i holken, men dagen därpå var åtminstone två av dem ute och kunde observeras sittande på varsin låg gren och vi kunde komma dem helt nära och fotografera. (Bild 5–6)

Honan, som hela tiden varit mycket tolerant mot oss, lät oss göra det. Enda gången hon attackerat var när vi ringmärkte ungar och då bara ett par gånger. Annars har hon de gånger vi passerat mellan henne och holken eller närmat oss en sittande unge låtit oss göra det och bara tittat på oss. Ibland varnar hon ungar och flyttar på sig en liten bit, men annars har hon varit "snäll" vilket ju är ovanligt enligt Jan Lindblad². Möjligen för att hon redan från början varit inställd på att det skulle finnas folk i området.

När ungar efter två veckors utevistelse börjat bli flygga blev hon mer orolig när man visade sig. Men hon var aldrig aggressiv. Vi kunde hela tiden bara återfinna två ungar och till slut endast en, och det är väl inte osannolikt att de andra inte klarat sig. Holken var i alla fall tom när vi tittade i den.

Efterhand drog hon sig och ungen allt längre in i grovskogen, måhända eftersom gräset snabbt vuxit sig högt och frodigt på gårdarna och det då blivit svårare att fånga gnagare, gissar vi (Bild 7–8). När det här skrivs strax före midsommar har vi inte haft någon kontakt med dem på kanske en vecka.

Vi hade naturligtvis en osannolik tur som fick en häckning i en av två (!) holkar, och dessutom så nära att vi kunnat följa familjens utveckling på nära håll. Andra har satt upp dussinvis med holkar utan att få en enda häckning, och det här är tydligen en av få lyckade häckningar i holk i Uppland i år. Nu åker det garanterat upp några fler. Och kanske kan vår lilla berättelse stimulera andra till holkbygande. Flera ugglor förutom slagugglan häckar gärna i holkar^{1,2}.

Referenser

1. Niklas Aronsson: Holkliv, SOF Förlag 2009
2. Jan Lindblad: I Ugglemarker, Alb Bonniers Förlag 1967